

DROTI
KUMSON

Plaža ružinih
latica

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

Laguna

Naslov originala

Dorothy Koomson

THE ROSE PETAL BEACH

Copyright © 2012 by Dorothy Koomson

All rights reserved.

Translation copyright © 2014 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Za
G. i E.
Uvek.*

Prolog

Jeste li čuli priču o Plaži ružinih latica?

Legendu o ženi koja je ceo život žrtvovala ljubavi? Ona je išla po prostranom pustom ostrvu, tražeći voljenog koji je bio izgubljen na moru. Njena ljubav je bila retka i čudesna, tako duboka i čista da su joj se, dok je koračala, oštri kamenčići zarivali u stopala, a svaka kap krvi se pretvarala u ružinu laticu sve dok čitavu peščanu obalu nisu prekrile savršene crvene latice.

Jeste li čuli priču o Plaži ružinih latica?

Je li vredna da za nju ubiješ?

1.

Tami

Evo gde počinje moj život.

Ne pre trideset šest godina u jednoj londonskoj bolnici. Ne pre sedamnaest godina, kad sam se iselila iz roditeljske kuće da živim sama u lepoj ali skućenoj garsonjeri. Ni pre četrnaest godina, kad sam se preselila u Brajton. Ni pre dvanaest godina, kad sam se udala za svoga muža. Čak ni pre osam godina, kad sam rodila prvo dete. Niti pre šest godina, kad sam rodila drugo dete. Moj život počinje sada.

S dvojicom razvijenih uniformisanih policajaca i s jednom vitkom detektivkom u civilu, što stoje u mojoj dnevnoj sobi i hoće da uhapse moga muža.

Pre pet minuta

Pre pet minuta Kora, moja osmogodišnja ćerka, izvodila je stoj na rukama. Pokazivala je tati šta su toga dana radili u školi na fizičkom. „Hoću da jednog dana idem na Olimpijske igre“, kazala je, dok su joj dve uredne pletenice kovrdžave kose visile s obe strane lica, a zategnut stomak se naprezao i ruke drhtale od napora što je u tom položaju toliko dugo.

Anansi, naša šestogodišnja ćerka, bila je šćućurena u uglu velike kožne sofe, u ružičastoj flannelskoj pidžami prekrivenoj ovćicama i pričala dećju šalu.

Skot je konaćno odloćio mobilni telefon i blekberi, koje je neprestano koristio otkad je ušao kroz vrata, tokom cele večere, a sad i u ovim zajednićkim porodićnim trenucima pre nego što će devoćjice poći gore u krevet. U tom trenutku večeri već sam bila u iskušenju da mu prićdem, uzmem mu oba telefona iz ruku i hladnokrvno im probijem monitore štiklom. Moćda će, ako prekinem vezu, ako ozbiljno narušim vezu s kancelarijom, konaćno ostaviti posao, a njegov duh se prikljućiti njegovom telu u kući.

Pre tri minuta

Pre tri minuta, ja sam bila najblića vratima dnevne sobe kad se začulo zvono i kratko, odsećno kucanje na vratima – i gledala kako se Kora, sva srećna, bezbedno ruši na pod – pa sam otišla do plavih ulaznih vrata. Nikog nisam oćekivala jer bi svi naši poznanici prvo pozvali – ćak su i susedi bili „istrenirani“ da najpre pošalju SMS ili da pozovu telefonom – tako da niko ne dolazi nenajavljen. Prišla sam vratima, zabrinuta i nesigurna na potpeticama. Dok sam jutros prala sudove posle dorućka, spazila sam jednu svraku na ogradi. A onda još jednu crno-belu pticu kako skakuće vrtom kad sam ulazila u kuću po povratku iz škole.

Ćim sam otvorila vrata i videla ko stoji pred njima – troje ljudi koji nemaju nikakvog posla na mome pragu – setila sam se kako sam prosula so za stolom prethodne večeri i kako sam je jednostavno otrla rukom umesto da uzmem malo meću prste i bacim preko ramena. Setila sam se kako sam prošlog meseca prošla ispod merdevina pre nego što sam ih primetila. Setila sam se svih onih pukotina na ploćnicima

po kojima sam gazila celoga života, bez ijedne pomisli šta mogu da mi naprave, da život može da mi naprsne u nekom trenutku u budućnosti.

Pre jednog minuta

Pre jednog minuta pomislila sam: *Ko je umro?*, baš u istom trenutku kad je detektivka rekla: „Dobro več, gospođo Čeli. Da li vam je suprug kod kuće?“

Klimnula sam glavom, a oni nisu čekali da ih pozovem da uđu, već su pošli pravo u dnevnu sobu kao da su u njoj već bili, kao da redovno upadaju u moj život i moj dom, i da im za to ne treba poziv.

Sada

I evo nas u sadašnjosti, u onom trenutku kad će moj život početi. Znam da se sprema da počne jer osećam kako se svet oko mene menja: vazduh je drugačiji; soba nalik na sve dnevne sobe sa sofom i dve fotelje, s tepihom i više slika dece nego što je neophodno na zidovima, ta soba čeka da bude ponovo izatkana u novu, nepoznatu tapiseriju.

„Gospodine Skote Čeli“, kazala je detektivka i usne su joj se micale u nekom čudnom, istovremeno brzom i usporenom snimku.

Sve se usporilo pa mi je trebala čitava večnost da stignem do Kore i Anansi, da ih privučem k sebi, da ih držim čvrsto dok detektivka govori. A i sve se ubrzalo, jer su sekundu ranije uniformisani pozornici bili na pragu, a sad grabe Skota za ruke i stavlja mu lisice.

Detektivka nastavlja: „Hapsim vas pod sumnjom za...“ Onda se zaustavlja, zastaje da ga optuži, da izgovori koji je to prestup ovo izazvao. Ne izgleda kao da je nervozna ili stidljiva osoba, ali očigledno je osećajna. Prethodno se činilo

da nije primetila Koru i Anansi, ali sad se zaustavila i polako ali nakratko skrenula pogled u njihovom pravcu pre nego što će značajno pogledati Skota. Intimnim, netremičnim pogledom potpune neznanke koji govori da njih dvoje znaju nešto što ne treba izgovoriti, da su povezani nekom vezom kojoj ne trebaju reći. A Skot, kome su ruke sad vezane lisicama, čije je telo ukočeno i uspravno, Skot joj je klimnuo glavom. Slaže se da ona to ne izgovori pred decom, saglasan je da je to nepotrebno jer već zna šta je posredi.

Naravno da zna šta je posredi. U košmaru koji se odvijao preda mnom, dok su se devojčice pribijale uz mene a ja pokušavala da ih utešim i istovremeno shvatim šta se dešava, promakla mi je Skotova reakcija na sve ovo: lice mu je uznemireno, zabrinuto – ali ne i *užasnuto*. Ne reaguje kao nas tri jer je znao šta će se dogoditi.

Šta se dešava?

Prsti su mi ledeni dok pokušavam da okrenem Kori glavu prema sebi. Anansi – koja je prestravljena od policije još otkad sam joj kazala da će doći da je odvedu ako još jednom ukrade nešto iz prodavnice na uglu – već je zagnjurila lice u moj bok i njen plač mi potresa telo.

„Ne morate ništa da kažete“, nastavlja detektivka, očiju usredsređenih na moga muža, „ali naškodiće vašoj odbrani ako prilikom ispitivanja ne pomenete nešto na šta ćete se kasnije pozivati na sudu.“

Hoće li ovo zaista stići do suda? Sigurno je greška. Sigurno jeste.

„I sve što kažete može se upotrebiti kao dokaz.“

Skotove mirne i ravnodušne oči posmatraju je dok govori.

„Da li razumete svoja prava ili treba da vam ih pročitam?“, pita ona. Skot odgovara blagim klimanjem glave, a

onda njegov pogled počiva na meni. On zna šta se događa, znao je da se ovo sprema i nije se potrudio da me upozori.

Zašto?, pitam ga u mislima. *Zašto mi nisi rekao da će se ovo desiti?*

On ne odgovara na moje nemo pitanje, umesto toga skreće pogled, vraća ga na vrata kroz koja će ga odvesti.

Kad su otišli, spuštam se na kolena i privlačim Koru i Anansi bliže sebi, što bliže mogu da bi se osećale bezbedno, da ih zaštitim od sveta oko nas koji se odmotava toliko brzo da to ne mogu da pratim.

Evo gde počinje moj život: sa zvukom plača mojih ćerki i saznanjem da mi se život raspada.

2.

Tami

Pre dvadeset pet godina

„Zašto si ovde?“, pita me Skot Čeli. Nisam bila od onih dvanaestogodišnjaka koji često čekaju u hodniku da ih primi direktor škole, tako da se nisam iznenadila što me to pita.

„Hoće da me uvrste u tim za nešto u čemu škola učestvuje prvi put. To je velika čast.“ Ja sam bila bubalica. Imala sam drugarice bubalice i bila sam među najboljim đacima u školi. Nije mi smetalo što sam štreberka, to je prosto bilo tako. „A ti?“

„Isto“, rekao je, sležući ramenima i skrećući pogled.

Skot Čeli nije bio bubalica. Znala sam sve o Skotu Čeliju. Bio je pametan i među prvima u svemu, ali bio je Čeli, a porodicu Čeli su svi znali. Moja mama je vodila računa o tome da svi iz kuće izađemo u ispeglanoj uniformi, savršeno očešljane kose i školske torbe pune uredno završenih domaćih zadataka. Skotovi roditelji su mislili da su obavili posao već samim tim što je Skot dovoljno često prisutan u školi, smatrajući da su pisma o njegovom ponašanju koja su im stizala kući dokaz da ide u školu (tako je govorila moja mama).

Kad god bi mama i tata videli nekog od Čelijevih na ulici, tiho su posle govorili o njima, ali ne dovoljno tiho da ih mi deca ne čujemo. Znali smo da su Čelijevi ljudi zbog kojih prelaziš na drugu stranu ulice da bi ih izbegao. A pritom se još i pretvaraš da nisi zato prešao na drugu stranu – sredili bi te kad bi mislili da jesi. Sredili bi te zbog mnogo čega drugog, ali sasvim sigurno bi te prebili zbog toga što si ih naterao da se pomuče – to jest da pređu ulicu i uhvate te, umesto da te prebiju samo zato što si jednostavno prošao pored njih.

Mislim da nisam baš sasvim poverovala u to da škola želi Skota u timu. On je uvek bio u nevolji. Kao, na primer, prethodne nedelje, kad je gospodin Makoj tražio od njega da izađe pred tablu i odgovori na pitanje. Kad je Skot to učinio, gospodin Makoj je kazao da je odgovor pogrešan. Nekoliko učenika se glasno podrugljivo nasmejalo, a Skot je gnevno razrogačio oči, okrenuo se i sve nas mrko pogledao. Svi su odmah prestali da se smeju. Ja se nisam smejala jer sam znala da je Skot bio u pravu, a da je gospodin Makoj pogrešio. Kad je neko drugi digao ruku i to rekao, gospodinu Makoju je bilo neprijatno i izvinio se Skotu. Ali Skot je, sad zlobno škiljeći, rekao: „Ako mi to ikada ponovo uradiš, iskopaću ti srce kašikom i nahraniti njime svoga psa.“ Gospodin Makoj ništa nije ni rekao ni učinio. Da mu je to kazao bilo ko drugi, vikao bi i poslao ga kod direktora, ali pošto je to bio Skot, znao je da će ovaj to i učiniti ako ga uvali u nevolju. A ako ne on, onda bi to učinila njegova porodica.

„Da li škola to zaista traži od tebe ili se šališ sa mnom?“, pitala sam ga.

„Stvarno su tražili. Šta je tu čudno?“

Slegla sam ramenima. „Mislila sam da ti se to ne sviđa.“

Stajali smo ćuteći, osluškujući glasove s druge strane direktorovih vrata. „Zašto si rekao gospodinu Makoju ono

o kašici?“ , pitala sam ga. Nisam mogla da odolim. Morala sam da znam zašto bi neko kazao tako nešto.

„Zbog njega su mi se svi smejali.“

„Nisu svi. Ja se nisam smejala. Gomila ljudi se nije smejala. Više njih se nije smejala nego što se smejala.“

„Ali ja sam se tako osećao.“

„Ali zašto si ono rekao? To je strašno.“

Skot je slegao ramenima. „Čuo sam kako to kaže moj brat.“

„Ali to je užasno.“

„Takav je i moj brat, pretpostavljam.“

„Dobro.“

Ponovo dugo nismo progovorili. A onda sam rekla: „Ako ti je brat užasan, ne moraš i ti da budeš.“

Skot se upiljio u mene. „Zaista?“

„Ne“, odgovorila sam. „Možeš da budeš i fin ako želiš. Ili možeš samo da ne budeš užasan. Kao što, na primer, moja sestra voli plišane mede iako je mnogo starija od mene. Ne moram i ja da volim plišane mede samo zato što ih ona voli. Ni ti ne moraš da budeš užasan zato što ti je brat takav. Možeš da budeš kakav god hoćeš.“

Dugo me je namršteno gledao, kao da mu se obraćam na stranom jeziku koji ne razume. „Stvarno to misliš?“

„Aha, naravno.“

Onda čitavu večnost ništa nismo rekli jedno drugom, pa sam opet ja progovorila: „I onda, hoćeš li učestvovati u ovome?“

„Nemam pojma. Zavisi od toga šta mi kažu roditelji. A ti?“

„Ne znam, zavisi od toga šta mi kažu roditelji.“

„Onda znači da ćeš učestvovati“, reče Skot.

„Da, mislim da hoću. A ti onda nećeš“, kazala sam.

„Ne, mislim da neću.“

Na zvuk pomeranja stolica s druge strane vrata prestala sam da se naslanjam na zid i uspravila sam se. Skot Čeli nije

to učinio, i dalje se naslanjao na zid jer ga nije bilo briga šta ko misli o njemu i o tome šta radi. Kad se brava pokrenula, krajičkom oka sam videla da se odgurnuo od zida. Izvadio je ruke iz džepova, upasao belu košulju, koja mu je napred visila kao jezik, i isprsio se.

„Uf“, rekao je.

Pogledala sam ga.

Isturio je bradu ka meni.

Zauzvrat sam mu se široko osmehnula. Bio je skroz u redu. Za jednog Čelija.

Beatriks

Zovite me Beatriks. Svi prijatelji me tako zovu. Neki me, naravno, zovu i Bea, ali samo oni što me duže poznaju, a mi smo se tek upoznali i zato bih, ako nemate ništa protiv, volela da me zovete Beatriks.

Zapanjujuće je koliko će vam ljudi skratiti ime čim vas upoznaju. To je malo previše slobodno, zar ne mislite tako? Ne kažem to zato što mislim da biste i vi uzeli tu slobodu. Samo hoću da to odmah razjasnim – više bih volela da me zovete Beatriks. A jednom, kad se bolje upoznamo, možete mi skratiti ime, ili ga možete produžiti – ali najverovatnije vam se neću odazvati ako me oslovite s „Triksi“. (Moja najbolja školska drugarica, Ajliz Votford, imala je psa kog su zvali Triksi, pa vam je jasno zašto ne želim da se odazivam na to.)

Eto to ću reći ovom muškarcu što sedi naspram mene ako se prevari pa me oslovi s „Bea“. Iako je dosad najbolji od svih muškaraca koje sam upoznala na internetu.

Da, upoznavanje preko interneta. Pa, malo sam eksperimentisala. Ne, i nije mi nešto leglo. Bar ne još. Upoznala

sam četvoricu posle gomile „priče“: za jednog se ispostavilo da je dvadeset godina stariji nego što je tvrdio da jeste (poslao mi je jednu staru sliku, takođe); drugi je na prvom sastanku odlučio da mi kaže kako je zavisnik od prostitutki ali se, naravno, nada da će mu ljubav dobre žene pomoći da se te navike otarasi; treći je tvrdio da je slobodan, ali nije se potrudio da prikrije bledu prugu kože na mestu gde inače nosi burmu; a četvrti upravo sedi naspram mene.

Da budem iskrena, nikad nisam pomišljala da ću ovo raditi. Čak i kad mi je muž pobegao s nekom *kurvom*. Hoću reći, s *drugom* – mislila sam... ne znam, jednostavno nisam ni pomišljala da ću *još uvek* ovo raditi.

Čovek naspram mene deluje normalno. Kad smo se upoznali onlajn, bio je duhovit, nije započinjao nikakav razgovor o seksu, i potpuno me je razumeo kad sam mu tražila fotografiju s primerkom novina od toga dana. Takođe sam ga neumorno ispitivala o bračnom statusu, a on je bio dovoljno iskren da kaže da je bio oženjen i da se razveo, te da će mi doneti dokument kako ne bi bilo nikakvih nedoumica u tom pogledu.

Ovo nam je prvi susret uživo, i prilično je zgodan.

„Pa, Beatriks, pričaj mi o sebi“, kaže.

A ja mu se osmehujem, znajući da ću učiniti sve samo ne to.

3.

Tami

Još se tresem.

Prošla su već dva sata, a još se tresem.

Bila sam u stanju da se savladam dok sam grlila devojčice, ljubila ih i govorila im da je sve u redu. Bila sam u stanju da sakrijem drhtanje, zbunjenost i strah dok su se držale za mene, jecale i plakale zbog onoga što su videle.

Dopustile su mi da ih odvedem gore i da ih stavim u veliki krevet, pa su još malo jecale i držale se za mene, a ja sam sedela između njih i milovala im glavice sve dok polako, opezno, jecanje nije prestalo i dok nisu utonule u san.

Volela sam to ranije, kad su bile sasvim male i kad su se budile tokom noći: na kraju bismo svi bili u velikom krevetu, u složenoj i delikatnoj podeli prostora između tela kojima je potreban san. Skot je mrzeo kad mora da spava na ivici kreveta, ali ja sam to potajno volela. Da, nikad nisam dozvoljavala sebi da utonem u dubok san, da se neka od njih slučajno ne bi skotrljala s kreveta ili skliznula dole, ali svi smo bili zajedno, blizu jedno drugog, zajedno provodeći vreme iako nismo bili budni.

Pošto sam se izvukla između njih, sela sam na gornji stepenik, i nisam se odatle makla, drhteći, s dva telefona pored sebe – mobilnim i kućnim. Stisnula sam pesnice kako bih sprečila ruke da drhte, ali ostatak mene se i dalje tresao.

Ne moram da gledam dole u telefone da bih znala da li mi je Skot poslao poruku ili me zvao na bilo koji od njih. Ne moram, ali svedjedno to činim, za svaki slučaj, da nešto ne propustim, ako slučajno nisam čula.

Onaj izraz na njegovom licu kad su ga odvodili... Bilo je nešto na njemu, u njegovim očima, nešto utkano u govor njegovog tela. Neću se smiriti dok ne odgonetnem šta je to bilo, ali znam da je bilo tamo a da ga nije trebalo biti. Skot kog sam poznavala, volela, za kog sam se udala, s kojim sam izrodila decu – ne bi imao taj izraz. Mozak mi juri napred-nazad. Juri, obrće se, iz njega sve vrca, previše, prebrzo da dovoljno dugo zadržim makar jednu jedinu misao. Ovo je previše. Ispružila sam prste i gledala kako drhte na prigušenom svetlu hodnika.

Moram nešto da učinim. Bilo šta. Ako budem sedela ovde i čekala, mozak će mi eksplodirati. Drhtanje je prestalo kad sam podigla mobilni, ulogovala se na internet i našla broj brajtonске policijske stanice. Ima ih dve, jedna je u Hovu, a druga u Brajtonu. Kuda su ga odveli? Ona u Hovu je bliža, ali brajtonska je veća.

Razdaljina je pobedila veličinu. Drhtanje se, međutim, vratilo dok sam birala broj. Pojačalo se kad je osoba koja se javila kazala da sačekam dok ne proverim da li je tamo. Nije tamo. Mora da je u Brajtonu. Pozivam drugi broj. Oni potvrđuju da je tu. Ne mogu da razgovaram s njim. Neće mi reći zašto je uhapšen, neće me obavestiti da li je optužen. Ne mogu da mi kažu ni kada ni da li će uopšte biti pušten. Jedino što mogu da mi kažu jeste da je tamo. Moram da znam više.

Treba li da odem tamo? To pitanje se postavlja sa svakim otkucajem srca. *Ne mogu da ignorišu nekog ko im je pred očima.*

Kasno je, postoje samo dve osobe koje su dovoljno blizu i mogu da pričuvaju devojčice ovako naprečac. Beatriks, koju poznaju najduže i koja živi dijagonalno preko naše ulice u obliku boce, večeras je izašla. Ipak sam pokušala da je dobijem telefonom, za slučaj da joj je izlazak otkazan ili da se vratila kući ranije, ali stalno me obaveštavaju da joj je telefon isključen i da ne mogu da ostavim poruku. Kad bi ona bila ovde umesto mene, čak i ako se probude, devojčice bi bile dobro. Poznaju je otkad su se rodile, zovu je Biks, ona je Anansina kuma i obema nedostaje kad nije tu. Da je ona ovde, ne bih se brinula što sam odsutna.

Druga osoba je Mirabel. Devojčice je vole, drugačije nego Beatriks. Zovu je teta Mirabel, ali ona je u njihovim životima tek dve godine, otkad smo postale prijateljice. Radi sa Skotom i provodi vreme s devojčicama u kući, ali nikad potpuno sama s njima. Ne znam kako bi reagovale ako je zateknu kad se probude, niti kako bi se ona snašla i utešila ih u ovoj situaciji.

Tihi telefoni su nastavili da se rugaju mome neznanju. Nemam izbora. Ako želim da znam šta se dešava, moraću da odem tamo. Možda će drhtanje prestati ako saznam više – ako preduzmem nešto.

Okrenula sam Mirabelin broj sa svog mobilnog. Telefon zvoni a onda: „Ćao, dobili ste Mirabel, ostavite poruku.“ Prekinula sam vezu. Pa sam pokušala ponovo. Ništa. Pokušala sam opet. Ništa. Četvrti put mi je odgovorila, rasejanim glasom: „Alo?“

„Mirabel, ja sam“, kažem, a od olakšanja mi suze naviru na oči. „Tu si, hvala bogu.“

„Tami?“, kaže oprezno. „Šta ima?“

Na zvuk njenog dragog glasa, suze mi prelivaju glasne žice, reči, sposobnost govora. U glavi mi se stalno vrti jedno isto: lisice na njegovim zglobovima, policajci ga odvođe, onaj izraz na licu koji ne mogu da odredim. „Potrebna mi je, ovaj, potrebna mi je tvoja pomoć“, kažem nastojeći da se obuzdam, trudeći se da sakrijem loman, naprsnut, gotovo napukao ton u glasu. Želim da budem jača. Želim da uzmem stvar u svoje ruke i ne pokazujem slabost.

„Šta je?“, pitala je oprezno. Mogu da zamislim kako su joj svetlokestenjaste oči na tamnoj koži zaškiljile dok čeka da odgovorim.

„Mo-možeš li da dođeš? Biće mi lakše da ti kažem lično.“

„Pa, ovaj, zapravo ne mogu, nisam obučena za izlazak iz kuće. Zar ne možeš da mi kažeš preko telefona šta nije u redu?“

„Ovaj... Ne. Molim te, stvarno mi treba tvoja pomoć.“

„Ja... Ovaj... Jesi li sama?“

„Ne, devojčice su ovde, ali Skot nije.“ Kad sam izgovorila njegovo ime, slomila sam se. Rasprsla sam se u sličuše komadiće što svetlucaju razbacani po podu hodnika. Jecam bezglasno, udišem suze, tiho da ne probudim devojčice, ali dovoljno snažno da se čuje preko telefona.

„Važi, doći ću“, kazala je. „Samo da se obučem.“

Čak ne mogu ni da joj zahvalim, samo sam prekinula vezu.

Pre dvadeset četiri godine

Nije bilo pošteno. Bila sam jedina devojčica u razredu koja nije dobila čestitku za Dan zaljubljenih. Čestitku je dobila čak i Kim Mikson, koja sedi u poslednjoj klupi, kopa nos i jede sline, samo ja nisam. Mojoj sestri Dženeviv su jutros gurnuli ispod vrata pet čestitki, a Sarto, moj brat, dobio ih

je osam. Ja sam dobila veliku debelu nulu. Mislila sam da će možda bar jedna biti za mene, u crvenoj kutiji za poštu pored nastavnice gospođice Harlis. Ali ne. I tamo ništa.

Pošto je kutija ispražnjena i u njoj nije bilo ničeg za mene, osvrnula sam se oko sebe i uvidela da sam drugačija, pa sam se osetila stvarno bezvrednom. U grlu mi se zaglavila knedla, ali nisam smela da dozvolim da to iko vidi. Filis Lejtan, moja najbolja drugarica, s kojom sedim u kupi, rekla je: „Možemo podeliti moju.“ Nisam to htela, njena je bila od Harija Nantesa, koji smrdi jer ne pere kosu, ali to je bilo lepo od nje, pa sam malo držala kartu u ruci, a onda sam je vratila jer sam primetila da je pomislila kako ću je zadržati.

Niko me ne voli. Niko. U stvari, ne želim da me dečaci tako vole, ali i ne želim da se baš nikom ne sviđam na taj način, i budem jedina osoba koja nije dobila čestitku. Verovatno jedina devojčica u celoj školi.

Vraćala sam se kući vukući noge i, kad sam skrenula iza ugla u svoju ulicu, znala sam da će mi se Dženeviv i Sarto podsmevati nedeljama i nedeljama. Već je dovoljno loše što sam najmlađa, ali ovo je do sada najgore zbog čega će zbijati šalu sa mnom.

Odjednom se tamo stvorio Skot. Stajao je preda mnom, onako aljkav kao i uvek: hoću reći, nije bilo nikakve svrhe da nosi kravatu kad mu se gotovo razvezala, a i svuda po košulji – koja je virila ispod sakoa školske uniforme – imao je mrlje od blata.

Nije čak ništa ni rekao, niti je išta uradio nekoliko sekundi, a onda: „Evo“, kazao je, naglo mi pružajući crveni koverat. Nisam imala priliku čak ni da kažem: „Šta je to?“, a on je otišao, s crnom kožnom torbom prebačenom preko ramena i s kopačkama privezanim za njenu ručku, koje su odskakale dok je trčao. Stajala sam i posmatrala kako odlazi, i nisam

pogledala dole u koverat sve dok nije zamakao za ugao na kraju moje ulice.

Otvorila sam koverat i unutra je bila čestitka s belim medvedom koji drži veliko crveno srce pred sobom. „Srećan Dan zaljubljenih“, pisalo je spreda. „Tvoj tajni obožavalac“, pisalo je unutra.

Skot je uredno napisao:

Ti si u redu, da znaš.

Znala sam šta je time mislio: ne dopadam mu se onako kako se Hariju dopada Filis, već samo ne želi da budem tužna i da budem jedina devojčica na svetu bez čestitke za Dan zaljubljenih.

Kaput. Cipele. Tašna. Mobilni. Novčanik. Gotovina. Ključevi.

Pre dvadeset četiri godine

„Šta si radila s onim Čelijevim dečkom?“, pitala me je Dženeviv posle večere.

„Kako to misliš?“

„Videla sam vas s prozora spavaće sobe. Stajali ste i razgovarali. Učinilo mi se da ti je dao čestitku. Šta si radila s njim?“

„Ništa“, rekla sam.

„Kloni ga se, Tami“, kazala je.

„Nisam ja prišla njemu. Bio je ispred kad sam stigla kući.“

„Da li te je zvao da izađete?“

„Ne!“

„Čuj me, kloni ga se ili ću reći mami i tati.“

„Reci im šta god hoćeš!“, odvratila sam. „Nisam ništa uradila.“

„Znaš da su njegovi pravi rasisti.“

„Kakve to veze ima sa mnom? Razgovarala sam s njim samo jednom u životu, ranije. I to je sve.“

„Tami, veruj mi. On donosi nevolje. Samo ga se kloni.“

Slegla sam ramenima jer moja starija sestra nije znala ništa o tome. Nije mi se sviđao niti sam se ja sviđala njemu. Nismo razgovarali od onog dana ispred direktorove kancelarije i najverovatnije nećemo ni razgovarati. Samo je bio ljubazan i ništa više. Da, on je Čelijev i, da, svi oni – uključujući i njega – znače veliku nevolju, ali čak je i jednom Čeliju dozvoljeno da bude ljubazan barem jednom u životu, zar ne?

Mirabel je stigla do kuće pre nego što sam mislila da će stići. Nosila je zlatnu trenerku za džogiranje, a ja sam je isprovocirala da je kupi kad smo meni tražile novu opremu za trčanje.

„Ja nemam ni stida ni srama, dosad si to već sigurno shvatila“, kazala je tražeći svoju veličinu na vešalicama.

„Zašto? Hoćeš da staviš zlatnu navlaku na zub da bi se slagala s tim“, kazala sam joj.

„Ne iskušavaj me“, odvrtila je.

Preko trenerke je imala jarkocrveni kišni mantil pri-tegnut u struku, na nogama *ug* čizme, a gustu kovrdžavu kosu podigla je gore i vezala gumicom, pa joj se rasipa na sve strane kao slap vode na fontani. Vidim da je očistila lice. Verovatno se spremala za spavanje kad sam je zvala.

„Šta se desilo?“, upitala je. Njena briga prelazi u uznemirenost kad je videla da nosim crni mantil i crvenobele patike. „Kuda ideš?“

Nailazi taksi i ja mašem vozaču preko Mirabelinog ramena. Okrenula se i videla kako mi sedokosi taksista odgovara

klimanjem glave i strpljivo sedi na vozačkom sedištu čekajući me.

„Šta se dešava? Kuda ćeš?“

„Skot je uhapšen“, izjavljujem. Eto vidiš, kad uobličim misli, iznesem ih kao činjenice, one me neće slomiti.

„Molim?“ Ustuknula je. „Molim?“

„Skot je uhapšen.“ Prosta rečenica. Bez pucanja. „Idem u policijsku stanicu.“ Prosta proširena rečenica. „Potrebno mi je da ostaneš ovde za slučaj da se devojčice probude pre nego što se vratim.“ Složena rečenica, ali i dalje se ne raspadam.

„Šta? Ne.“ Snažno je, odlučno zavrтела glavom. „Ne.“

„Molim te, moraš. Neću dugo.“ *Nadam se.* „Ako se probude, zovi me i dojuriću nazad.“

„Zar me nisi čula? Ne. Ne možeš to da tražiš od mene“, kazala je, očigledno zbunjena. „Ne želim da se u to mešam.“

„Molim te, nemam nikog drugog. Doći ću što budem mogla brže. Obično se ne bude. Molim te.“ Već sam na pola puta do vrata. Mora ovo da mi učini: ja bih to za nju učinila bez trunke predomišljanja. Prijateljstvo se sastoji od malih ljubaznosti i od velikih usluga, a mi smo prijateljice – mora to da mi učini, stvarno nemam nikog drugog kome bih poverila devojčice.

„Tami, znaš da ovo nije ni u redu ni pošteno.“

„Žao mi je. Izvini. Nadoknadiću ti. Posluži se nečim u kuhinji. Vратиću se čim budem mogla. Dajem reč. Hvala ti. Hvala ti. Hvala ti.“

Požurila sam stazom i ušla u taksi pre nego što je imala prilike da me ponovo odbije. Jer ako to učini, ovoga puta bih joj mogla poverovati.

Pre osamnaest godina

„Zdravo, Tami Berize, kako si?“, rekao mi je. Bilo je to na jednom od lepših autobuskih stajališta u Luišamu – na

zamućenoj, ispucalnoj plastici nadstrešnice bile su zalepljene samo dve žvakaće gume, sedišta su bila samo malo ofucana i isprljana, a dva plakata su još bila nedirnuti.

Lice mi je sinulo kad sam ga videla. „Au, vidi ti njega!“, kazala sam i još šire se osmehnula. Nisam ga videla godina-ma. „Kako si?“

„Dobro, dobro.“ Odrasli Skot Čeli. Nisam ga videla otkad smo oboje položili ispit u šesnaestoj, a ja prešla u koledž za maturante, dok je on ostao u školi. Od onog dečaka koji nikad nije bio čist i uredan, izrastao je u mladića koji se lepo oblači – nosi elegantne, tamnoplave farmerke, belu duksericu i dugačak crni kaput. Nekad razbarušena kosa sad mu je bila ukroćena otmenom frizurom – kratko je ošišan sa strane i s malo dužom kosom na temenu. Od majke sam čula da je otišao na univerzitet, saopštila mi je to očajnim tonom jer nije mogla da shvati kako se dogodilo da neko iz te porodice ode na studije a da ja ne odem. Od školskih drugova sam čula da njegova porodica nije želela da on studira. Kad je doneo kući formular za prijavu na univerzitet, završio je u đubretu. Kad su njegovi nastavnici pokušali da objasne da je to izuzetna prilika, izbačeni su napolje uz kišu psovki. Umešala se jedino njegova baka. Ona je, izgleda, imala vrhunsku moć u toj porodici. Kad bi nešto rekla – a to se nije događalo često – saslušali bi je i poslušali. „Mladi Skot će ići na *univerzitet*“, čula sam da je tako rekla. I tako je i bilo.

„Izgledaš mi potpuno odraslo. Impresionirana sam.“

„Ja izgledam odraslo? Ti si potpuno zrela žena. Verovatno zato što imaš posao pa možeš da priuštiš sebi odeću i slično.“

„Pa ni ti nisi baš go, zar ne?“

„E, ali drugačije je kad radiš. Kako su tvoji roditelji primili to što ne studiraš?“

Slegla sam ramenima. „Još se nisu smirili. Mislim da su ubedili sebe da ću ipak odlučiti da studiram sledeće godine, kad budem videla koliko je teško raditi.“

„I hoćeš li?“

„Ovaj... neću. Imam sjajan posao. I priliku da napredujem. Zaista uživam u njemu. Ali ako ih čini srećnim da misle kako je univerzitet još u izgledu, zašto da ih razuveravam?“

„Razuveravaš? Vidi ti nju kakve reči koristi. To ti je, dakle, prvi posao? Sastavljaš rečnik? I napredovaćeš kad te premeste u odeljenje enciklopedije?“

Nasmejala sam se. „Ne, radim u odeljenju za komunikacije kompanije *Telmeko*.“

„One velike kompanije za telefoniju?“

„Telefoni, mobilni telefoni i globalno umrežavanje.“

„Opa! Ozbiljno sam zadivljen. I šta radiš? Kuvaš čaj?“

„Da, i ostalo, bezobrazniče.“

„Ne, ozbiljno, šta radiš?“

„Mnogo toga, uglavnom pomažem, ali dali su mi da pišem biltene i reklamne letke. Radim to na kompjuteru i u okviru njihove unutrašnje mreže, intraneta. Zabavno je. Osim toga, i mnogo učim. Ako zagrejem stolicu i usredsredim se, računam da ću rukovoditi odeljenjem za, paaaaa, šest meseci.“

Smejao se dubokim, grlenim smehom, a lice mu je sijalo onako kako ga ranije nikada nisam videla. „Mrdni se malo“, rekao je i seo pored mene.

„I kako te paze na univerzitetu?“

„Aha, dobro je, dobro je. Univerzitet ti daje šansu da ponovo izmisliš sebe. Tamo ljudi ne znaju šta prezime Čeli ovde znači. I to mi se mnogo sviđa.“

„Pretpostavljam da si došao da vidiš svoje?“

„Aha. Tako nešto. U stvari, danas je sahrana moje bake.“

„Oh, žao mi je.“

„U redu je“, rekao je. „Zbog nje sam ih najviše i posećivao. Sada više nemam razloga. Kad god se vratim, podsetim se zbog čega sam otišao i zbog čega ne želim da se ikada vratim.“

„Nije tako loše“, odvrtila sam munuvši ga laktom. Ali sudeći po svemu što sam slušala, bilo je baš tako loše, ali nisam želela da taj izraz agonije potraje na njegovom licu.

Podigao je tamne obrve gledajući me. „Misliš da nije?“

„Nadam se da nije“, priznala sam.

„Smešno, zar ne?“, rekao je Skot. „Oboje smo izneverili porodicu u nečemu vrlo važnom – a nismo morali u zatvor zbog toga.“

Ponovo sam se nasmejala. „Da znaš da si u pravu. Ponekad zaista moram da podsećam sebe da nisam počinila nikakav zločin, moji su tako teško to primili.“

„Ja, takođe. Samo što je njih razočaralo ono što bi tvoji želeli.“

„Neprilagođeni i neuklopljeni, to smo ti i ja.“

„Aha.“

„Problem je, međutim, u tome, što moje roditelje nervira to što ne želim da živim prema njihovim očekivanjima. Misle da zanemarujem pamet i sve žrtve koje su podneli da bih se školovala. Ali, kao što sam ti rekla još davno, ne moraš da radiš nešto samo zato što to želi neko drugi. Možeš da budeš kakav god hoćeš.“

„Znaš li, Ti-Bi, da si mi promenila život kad si mi to rekla. Pitao sam baku Koru da li si u pravu i ona je rekla da jesi. Zatim sam rekao da bih, u tom slučaju, jednoga dana mogao ići na univerzitet, a ona se složila. Kazala je mojim roditeljima da ću studirati i više nije bilo rasprave o tome. Iako su hteli da počnem da zarađujem, pristali su. Sve zahvaljujući tebi.“

„Isto je i sa mnom – promenila život, razočarala roditelje.“

„Sve u svemu, savršena žena.“

Prasnula sam u smeh jer je to iz njegovih usta zvučalo mnogo smešno. „Ova ti je dobra! Treba da je odštampam na majici.“ Mahnula sam rukom ispred grudi. „*Sve u svemu, savršena žena.* Sviđa mi se. Baš mi se sviđa.“

„Vidiš, bilo je razloga da studiram.“

„Važi“, rekla sam mu, „eno mog autobusa. Idem u Krojdon da nađem skupu, strava odeću za večeras.“

„Zašto, šta je večeras?“

„Prvi sastanak s najzgodnijim čovekom na svetu“, odgovorila sam ustajući.

„Stvarno? Nisam znao da izlazimo večeras.“

„Ma daj!“

„Mogu li s tobom? Da iz muškog ugla procenim ono što odabereš?“

„Naravno. Ali biće ti dosadno. Uvek obidem milion radnji i onda se vratim da kupim ono prvo što sam probala u prvoj radnji.“

„U redu je, ni ja nemam obaveza do večeras.“

„Oh... Sastanak s nekom divnom ženom?“

„O da“, odvratio je s nepristojnim smeškom na licu.

„Jedan od onih sastanaka, vidim.“

„Aha“, odvratio je.

„Pa, blago tebi.“

„Blago nama oboma, Ti-Bi, čini mi se. Blago nama oboma.“

U životu nisam imala mnogo razloga za kontakt s policijom. Nisam bila žrtva zločina koji bih prijavila – jednom su mi ukrali neku sitninu i satelitski navigator iz kola jer nisam dobro zatvorila vozačka vrata – niti sam pak počinila bilo

kakav prestup zbog kog bi me hapsili. Pa ipak, evo me kako ulazim kroz automatska staklena vrata u veliku prijemnu čekaonicu policijske stanice u Brajtonu. To je golema žučkasta i bela građevina koja spolja liči na dugačku i nisku stambenu zgradu.

Stegla sam zube, prisilila sebe da prestanem da drhtim, prišla velikom, zakrivljenom drvenom pultu, koji je, izgleda, osmišljen tako da osoba prosečne visine bude u neprilici – moraš da gledaš naviše da bi razgovarala sa ljudima za pultom. A oni gledaju s visine dok razgovaraju s tobom.

„Zdravo“, kažem čoveku za pultom.

On je stariji od mene, verovatno ne tako daleko od penzije. Već mu se stvara podvaljak ispod blagih nabora na bledom, ostarelom licu. Glava mu je prekrivena sivobelom kosom i malo je teži nego što bi trebalo da bude, ali ne toliko da mora preduzeti nešto drastično. Naslonio se na pult i samo podigao sede obrve, pogledavši me, radije nego da nešto kaže.

„Večeras je doveden moj muž, ovaj... uhapšen je. Pitala sam se da li bih mogla da ga vidim?“

Policaajac je nagnuo glavu u stranu i pogledao me ljubaznim očima; izgleda da ume da bude nežan, a verovatno i da umiri.

„Kako se zove?“, pita.

„Skot Čeli.“ U grlu mi se zaglavila knedla iste sekunde kad su mi te reči prešle preko usana. Skot Čeli. Skot Čeli. Skot Čeli.

„A, da. Gospodin Čeli. Doveden je pre nekoliko sati“, kazao je i ne gledajući u računar ili neku knjigu, kakvu zamišljam da imaju, da bi u nju zapisali sve koje su odveli naočigled njihovih porodica. „Da, ovde je.“

Nisam to pitala, pitala sam mogu li da ga vidim, pomislila sam. „Mogu li da ga vidim?“

Lice mu poprima izraz nekog ko će te uzeti za ruku pre nego što ti saopšti loše vesti, pa jedva приметно odmahuje glavom i kaže: „Žao mi je, gospođo, to je nemoguće, još ga ispituju.“

„Zbog čega ga ispituju?“, pitam. „I koliko će to potrajati?“

„Bojim se da vam ne mogu odgovoriti ni na jedno od tih pitanja“, odgovorio je.

„Ne možete ili nećete?“, odvracam razdraženo.

„Žao mi je, gospođo.“

Ponovo stiskam prste u šaku da bih prestala da se tresem i da obuzdam sebe da ne zakukam. Želim da zabacim glavu i ispuštim jak, primalni krik, kojim ću isprazniti telo i dušu i sve emocije u njima. Ne shvatam zašto se ovo dešava, zašto mi se život ovako para po šavovima, i ne shvatam zašto ovaj čovek neće da mi pomogne.

„Mogu li bar da vidim detektivku koja ga je uhapsila?“, pitam.

„Mislim da ona upravo ispituje vašeg muža.“

„Molim vas. Želim samo da razgovaram s njom. Ako ne mogu da pričam s njim, biću onda zadovoljna i njome. Želim samo da od nekog ko ga je video saznam da je dobro. Ako mi kaže da je Skot dobro, onda mogu da idem kući, staram se o deci i čekam da se vrati. Molim vas. Molim vas?“ Ne volim da preklinjem, ali ponekad čoveku samo to preostaje.

Oči Ljubaznog Policajca me proučavaju nekoliko dugih trenutaka. Vide usplahirenost, strah i zbunjenost na mome licu. Deo mene i dalje misli da se ovo ne dešava, da u stvari ne stojim u policijskoj stanici i ne molim ljubaznog policajca da me pusti da razgovaram s detektivkom koja mi je uhapsila muža. Ja ne živim takav život u kom mi hapse muža, stoga mi je i dalje teško da poverujem da se to uistinu dešava.

„Videću šta mogu da uradim“, kaže Ljubazni Policajac, „sedite, molim vas.“ Pokazuje mi glavom ka redu stolica pored vrata. Moram da ostanem uspravna – izgledaću slaba, manje odlučna ako sednem. Ponovo mi pokazuje glavom ka stolicama i znam da moram da učinim kao što kaže inače se neće mnogo truditi da nešto preduzme. I ne tako ljubazno.

Odlazim i sedam, smeštam se između čoveka tako mršavog i propalog – verovatno od droge i alkohola – da ne znam kako uopšte hoda a da se ne sruši, i muškarca sede brade, širokog u pasu jer je obukao sve što ima. Svaki odevni predmet na ovom bradonji skoreo se od crne prljavštine, koja mu prekriva i ruke u rukavicama bez prstiju, a nosi i pohabane cipele pune rupa. Oko njega se širi smrad koji je kombinacija zadaha mokraće, znoja, prljavštine i piva. Od njega mi se grlo steže i prevrće stomak kad god ga udahnem.

Policajac je u stvari čekao da sednem da bi podigao slušalicu telefona pored sebe. Pogledao me je dok je pritiskao tri dugmeta, a onda nastavio da zuri sve dok mu se nisu javili na telefon. Potom se malo iskrenuo dok je šaputao u slušalicu, po svemu sudeći, da mu ne bih čitala sa usana i saznala šta kaže.

Pozliće mi.

Ne osećam samo mučninu nego mi se čini da će mi zaista pozliti, samo što nisam povratila. Ne samo zbog čoveka što sedi do mene već stoga što se stvarnost polako, gmižući, uvlači u mene: Skot je uhapšen i deca su to videla i isprepadala se. Poželela sam da pozovem Mirabel, da vidim jesu li devojčice dobro, ali ne usuđujem se da ih ne probudim, pošto bih u tom slučaju morala da idem kući pre nego što saznam šta se tačno dešava.

Ukrštam pogled s pogledom Ljubaznog Policajca i zapažam njegovo sažaljenje. Čisto, nepatvoreno sažaljenje. „*Već*

sam video milion takvih“, govori mi njegov izraz. „*Jadna, prevarena supruga nema pojma kakav joj je muž, došla je ovamo da se uveri da je dobro, a on je sve vreme okoreo kriminalac koji vodi dvostruki život; neko ko zaslužuje da bude iza rešetaka.*“

Želim da mu odgovorim da on nema pojma o tome kakav je moj život, da me nije lako obmanuti i da Skot nije kriminalac. Možda jeste potekao iz porodice kriminalaca, ali on to nije. Međutim, taj pogled, taj nedokučivi izraz koji sam videla na Skotovom licu, neprestano me grize u mislima. Spuštam pogled jer se dešava nešto o čemu još ne znam ništa.

„Gospodo Čeli?“, poziva me policajac.

Moja dva sadruga u isti mah okreću glave ka meni, a onda se brzo okreću ka Ljubaznom Policajcu, saopštavajući mi time da sam pozvana i da odem da vidim zašto.

„Biće sve u redu, devojko“, kaže mršavi čovek.

„Ništa im ne govori“, kaže čovek pod slojevina.

Ustajem sa stolice i, kao na gumenim nogama, prilazim pultu.

„Detektivka narednica Harven kaže da je ovo krajnje neuobičajeno, ali doći će da razgovara s vama čim bude mogla“, kaže mi policajac.

„Hvala“, odgovaram.

„Sedite.“

Klimam glavom i vraćam se svome društvu.

„Jesam li ti rekao da će biti sve u redu“, reče mršavi kad sam sela.

„Dobra devojčica. Ništa im nisi rekla, zar ne?“, reče čovek pod slojevima.

Skot i ja ćemo smeјati ovome jednoga dana. Smeјaćemo se i smeјati i smeјati.